

Health Promoting Schools in Iran: Features and Challenges

ARTICLE INFO

Article Type

Letter to Editor

Authors

Charoghchian Khorasani E.¹ MSc,

Peyman N.*² PhD,

Yaghobi F.¹ BSc

ABSTRACT

This article has not Abstract.

How to cite this article

Charoghchian Khorasani E, Peyman N, Yaghobi F. Health Promoting Schools in Iran: Features and Challenges. Iran Journal of Education and Community Health. 2019;6(3):127-129.

Keywords Health Promotion; Health Promoting Schools; Iran

¹"Social Determinants of Health Research Center" and "Student Research Committee", Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

²"Social Determinants of Health Research Center" and "Health Education & Health Promotion Department, Health Faculty", Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

*Correspondence

Address: Public Health Faculty, Mashhad University of Medical Sciences, Daneshgah Street, Mashhad, Khorasan Razavi, Iran. Postal Code: 9138813944

Phone: +98 (51) 31892201

Fax: +98 (51) 38713638

peymann@mums.ac.ir

CITATION LINKS

[1] Effect of health promoting school program in schools of the city of Babol [2] Exploring the strengths, challenges and improvement strategy for health-promoting schools from school health experts [3] Shanghai declaration: promoting health in the 2030 program of the sustainable development

Article History

Received: April 7, 2019

Accepted: May 8, 2019

ePublished: September 21, 2019

مدارس ارتقادهنده سلامت در ایران: ویژگی‌ها و چالش‌ها

الهام چارچوپیان خراسانی MSc

"مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت" و "کمیته تحقیقات دانشجویی"، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

نوشین پیمان PhD

"مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت" و "گروه آموزش بهداشت و ارتقا سلامت، دانشکده بهداشت"، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

فاطمه یعقوبی BSc

"مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت" و "کمیته تحقیقات دانشجویی"، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

چکیده

(این مقاله چکیده ندارد.)

کلیدواژه‌ها: ارتقای سلامت، مدارس مروج سلامت، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۲/۱۸

*نویسنده مسئول: peymann@mums.ac.ir

سردبیر محترم

مدارس ارتقادهنده سلامت باید از اصول یکسان که طبق مصوبه جهانی است، تبعیت کنند، اما توانایی انطباق با فرهنگ، سیاست و متغیرهای اقتصادی را نیز دارند و می‌توانند ساختار سازگار با محیط‌هایی که در آن توسعه پیدا کرده‌اند، را اتخاذ نمایند. نقطه اشتراک مدل‌های مختلف ارتقای سلامت مدارس، توانمندسازی دانش‌آموزان، ارتقای سلامت دانش‌آموزان و معلمان و کارکنان مدرسه و والدین است. همچنین مشارکت، همکاری بین مدرسه و جامعه، بهبود محیط فیزیکی و اجتماعی را نیز در بر می‌گیرد. ایران یکی از کشورهای منطقه مدیترانه شرقی با جمعیت دانش‌آموزی حدود ۱۲ میلیون نفر و یکی از جوان‌ترین جوامع معاصر است. برای اولین بار در ایران، مدارس ارتقادهنده سلامت در برنامه‌ای با عنوان طرح "مدارس مروج سلامت" در سال تحصیلی ۱۳۸۹-۹۰ طی توافق‌نامه‌ای بین دو وزارتخانه بهداشت و آموزش و پرورش، شروع به کار کرد [1, 2]. این برنامه اکنون با تعداد بیشتری مدرسه ادامه پیدا کرده است.

چالش‌های مدارس مروج سلامت در ایران

مدارس مروج سلامت از بدو تشکیل تاکنون از لحاظ کمی افزایش پیدا کرده‌اند، اما سؤال مطرح، این است که آیا این مدارس از جنبه کیفی نیز ارتقا داشته‌اند؟ در ذیل به صورت اجمالی مشکلاتی که این مدارس هنوز با آنها مواجه هستند، بیان می‌شود:

۱- یکی از عمده‌ترین مشکلات، فقدان اعتبارات اختصاصی برای مدارس مروج سلامت است و همین امر موجب شده تا بعضی از مدیران مدارس، علاقه‌ای به فعالیت در چارچوب این مدارس نداشته باشند. لذا این امر موجب اشکال یا کنارگذاشتن طرح‌ها در این مدارس می‌شود.

۲- نداشتن مربی بهداشت با تحصیلات مرتبط، معضل دیگر این مدارس است که منجر به تغییر فعالیت‌های مربیان بهداشت از جنبه سلامت‌نگر به درمانگر شده است؛ به‌خصوص در مربیان بهداشت با رشته‌های تحصیلی پرستاری، مامایی یا کارشناسان پیراپزشکی. البته متأسفانه بعضی مدارس مروج سلامت حتی مربی بهداشت ندارند و رابط بهداشت هماهنگ‌کننده موارد است.

۳- سرگردانی مربیان بهداشت بین دو وزارت آموزش و پرورش و بهداشت، معضلی دیگر در این مدارس است.

۴- سیر پیچیده و زمان‌بر هماهنگی برای انجام مداخلات آموزشی برای کارکنان، اولیا و دانش‌آموزان در مدارس منجر به بی‌میلی اعضای هیات علمی و دانشجویان برای ورود به این حوزه شده است.

۵- دزنگرفتن هیچ گونه امتیاز ویژه‌ای برای مدارس ستاره‌دار نیز موجب کاهش انگیزه این مدارس برای ارتقای سطح مدرسه می‌شود.

۶- ارجاع دانش‌آموزان در خصوص دندان‌پزشکی، اضافه‌وزن و تهیه عینک به‌خصوص در مناطق کمتر برخوردار، مشکل دیگر مدارس مروج سلامت است.

۷- معلمان این مدارس باید ارزش‌ها و رفتارهای بهداشتی را در دانش‌آموزان رشد دهند و در برنامه تمامی درس، محتوای آموزشی منطبق با سلامت و در جهت آموزش و ارتقای سلامت باشد، حتی برنامه درسی پنهان در مدرسه باید در این خصوص برنامه‌ریزی شود؛ اما متأسفانه در ایران، این اصل رعایت نمی‌شود.

۸- مدرسه مروج سلامت محیط حمایتی برای دانش‌آموز است و دانش‌آموز حق اظهار نظر و مشارکت در فعالیت‌ها را در این مدارس دارد و باید صدای دانش‌آموز شنیده شده و تقویت شود.

۹- بین مدرسه، خانه و جامعه باید ارتباطات مثبت توسعه پیدا کند و والدین باید در برنامه‌ها مشارکت داده شوند و ارتباط نزدیکی با مدرسه داشته باشند.

۱۰- متأسفانه بعضی از مدارس مروج سلامت در ایران از لحاظ شرایط فیزیکی و بهداشت محیط مدرسه وضعیت مطلوبی ندارند.

۱۱- کارکنان مدرسه باید به‌عنوان الگو در جهت ارتقای سلامت برای دانش‌آموزان معرفی شوند و همه به اصول ارتقای سلامت پایبند باشند (محیط عاری از سیگار، تغذیه سالم، تحرک فیزیکی مناسب، محیط روانی و اجتماعی خوب و غیره)

پیشنهادات

به‌منظور ارتقا و بهبود کیفیت مدارس مروج سلامت پیشنهاد می‌شود: ۱- بودجه خاص برای مدارس مروج سلامت اختصاص یابد، ۲- مربی بهداشت با رشته مرتبط برای مدارس مروج سلامت تامین شود، ۳- مسئولیت و مدیریت فعالیت‌های مربوط به مدارس مروج سلامت به یکی از دو حوزه آموزش و پرورش یا وزارت بهداشت واگذار

بهبود شرایط فیزیکی و بهداشت محیط مدرسه استفاده شود، ۱۱-
برگزاری دوره‌های تخصصی برای کارکنان مدرسه به منظور ارتقای
سلامت مد نظر قرار گیرد.
امید است با اعمال این پیشنهادات و توجه بیشتر به مدارس مروج
سلامت بتوان گامی در جهت ارتقای سطح سلامت دانش‌آموزان،
اولیا، معلمان، مربیان و کارکنان مدارس برداشت.

منابع

- 1- Ramezani H, Nikbakht HA, Nasrollahpour Shirvani SD, Ahoei KH, Mohsenian H. Effect of health promoting school program in schools of the city of Babol. J Health. 2016;6(5):547-56. [Persian]
- 2- Zarei F, Ghahremani L, Khazae-Pool M, Keshavarz Mohammadi N. Exploring the strengths, challenges and improvement strategy for health-promoting schools from school health experts. Iran J Health Educ Health Promot. 2017;5(3):240-50. [Persian]
- 3- Taheri-Kharameh Z, Barati M, Malekpoor F. Shanghai declaration: promoting health in the 2030 program of the sustainable development. J Educ Community Health. 2018;4(4):1-3. [Persian]

شود، ۴- بستر مناسبی برای فعالیت و انجام مداخلات آموزشی
دانشجویان و اعضای هیات علمی در مدارس فراهم شود، ۵- مدیران
و کارکنان مدارس مروج سلامت که فعالیت بیشتری در اجرای طرح
مدارس مروج سلامت دارند از طریق در نظر گرفتن امتیاز یا مشوق
مالی تشویق شوند، ۶- تفاهم‌نامه‌ای در خصوص ارجاع دانش‌آموزان
باید بین دانشگاه علوم پزشکی و سازمان آموزش و پرورش منعقد
شود تا مشکل ارجاع دانش‌آموزان و پیگیری ارجاع مرتفع شود و
امکاناتی مهیا شود تا دانش‌آموزان با هزینه‌های کمتری درمان شوند،
۷- در برنامه‌ریزی دروس مدارس مروج سلامت و برگزاری دوره‌های
آموزشی تخصصی برای معلمان در خصوص ساری‌نمودن آموزش و
ارتقای سلامت به تمامی دروس بازنگری صورت گیرد، ۸- دانش‌آموز
باید در فعالیت‌های مدرسه اعم از تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی، حتی
در مواردی مثل نظافت مدرسه همکاری داشته باشد تا مهارت‌های
لازم را کسب نماید، ۹- والدین در برنامه‌های مدرسه و برگزاری
میزگرد، همایش و نشست‌های فعال به منظور ارتقای سواد سلامت
والدین و دانش‌آموزان طبق بیانیه شانگهای در سال ۲۰۱۶^[3] مشارکت
داشته باشند، ۱۰- در مدارس مروج سلامت باید از هر فرصتی برای